

Notulen Bijpraatsessie EnergyStock

Op dinsdag 17 oktober 2023 werd een bijpraatsessie georganiseerd door EnergyStock in dorpshuis De Molenwiek. Hierbij waren circa 20 inwoners van Zuidwending en Ommelanderswijk aanwezig, 6 vertegenwoordigers van EnergyStock en 2 namens Nobian. Nieuwe locatiemanager Energiebuffer Zuidwending dhr. Olaf Zwiggelaar werd geïntroduceerd.

Voor de aanwezige sprekers en hun boodschappen wordt verwezen naar de [hand-outs van de presentatie](#) op de website van Energiebuffer Zuidwending. Onderstaand verslag is een weergave van de besproken onderwerpen die niet per se in deze volgorde ter sprake zijn gekomen tijdens de bijeenkomst.

Update vergunningenprocedure

In april 2023 is de concept Notitie Reikwijdte Detailniveau (C-NRD) gepubliceerd. Inspraak was mogelijk tot eind mei. In deze notitie staat wat EnergyStock gaat onderzoeken in het Milieueffectrapport (MER). Het MER-onderzoek wordt gedaan door een onafhankelijk bureau. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft 22 unieke reacties ontvangen van samen 84 personen. Op 5 oktober heeft EZK antwoord gegeven op alle reacties. De reactienota staat op de site van RVO: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/zuidwending>

Positionering cavernes

De positionering van de cavernes is vastgelegd naar aanleiding van een tekentafelsessie op 18 april. De hand-out en de terugkoppeling van deze tekentafelsessie is te vinden op de site van Energiebuffer Zuidwending: <https://www.energiebufferzuidwending.nl/bibliotheek>. De meest gehoorde randvoorwaarden waren: 1) het volgen van zichtlijnen in het landschap; 2) het verspreid plaatsen i.p.v. één blok; 3) het zo ver mogelijk weg van de verbouwing plaatsen en 4) Plaats ze bij bestaande locaties die (al) zichtbaar zijn in het landschap. Hierbij is EnergyStock verantwoordelijk voor het eindbesluit van de positionering van de cavernes.

Trillingen, bodemdaling en schadeafhandeling

Trillingen

Er is een onderscheid tussen trillingen/aardbevingen in de ondergrond, trillingen boven de grond én de vraag of de cavernes en installaties bestand zijn tegen aardbevingen. EnergyStock erkent dat er regelmatig (micro)- trillingen zijn met een natuurlijke oorzaak als wel door mijnbouwactiviteiten. Deze trillingen worden gemeten en gemonitord door externe experts met een meetnetwerk. Baker Hughes is de specialist die het meetsysteem heeft geïnstalleerd. Zij geven bij ons aan waar welke trilling is opgetreden. Het gaat daarbij om de zuivere meetgegevens, die ook gedeeld worden met het KNMI voor hun interpretatie. Het KNMI publiceert die data op haar website: <https://www.knmi.nl/nederland-nu/seismologie/aardbevingen>. Het [KNMI](#) geeft aan dat aardbevingen gevoeld kunnen worden vanaf magnitude 1,5-2,0 op de schaal van Richter. De hoogst gemeten magnitude door ons meetnetwerk is 0,6 in februari 2022. Deze trilling is niet voelbaar en leidt niet tot schade. Onderzoek naar bodemtrillingen maakt onderdeel uit van het Milieueffectrapport (MER) voor de opslag van waterstof.

Vanuit de zaal wordt aangegeven dat er in januari 2019 een trilling heeft plaatsgevonden met kracht 1.0 op de schaal van Richter. Deze trilling heeft plaatsgevonden vóór ingebruikname van en is

aanleiding geweest voor de installatie van het meetnetwerk. EnergyStock heeft er destijds over bericht op haar [website](#), in het Tonckeltje van [februari](#) en [maart](#) 2019 en in de [bijpraatsessie](#) van november 2019.

Tijdens de bouw is het mogelijk dat bovengrondse trillingen zullen toenemen door bijv. vrachtverkeer en extra verkeersbewegingen. EnergyStock laat een onafhankelijk expert plannen ontwikkelen voor het uitvoeren van nul- en controlemetingen, waaronder het plaatsen van trillingsmeters. Er is hiervoor geen wet- en regelgeving, wel een SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken. Trillingsmeters aan de oppervlakte (bijvoorbeeld op de buitenmuur van woningen) kunnen deze registreren en specialisten kunnen aangeven in welke mate dit leidt tot overlast of schade. EnergyStock zal deze plaatsen indien dit gewenst is. Zowel scheur- als XYZ metingen ¹ zijn mogelijk.

Van trillingen kan geconstateerd worden waar, hoe diep en hoe zwaar de trilling was. Aardgastrillingen zitten op 4 km diepte, opslagcavernes op 1 km. Het meetnetwerk zal worden uitgebreid, waardoor er voldoende meetpunten zullen zijn om te constateren waar de oorzaak ligt.

De MER rapportage zal vaststellen of er schade veroorzaakt zal worden, momenteel kunnen hier geen (inhoudelijke) uitspraken over gedaan worden aangezien deze procedure nog loopt – zowel bestaande als nieuwe cavernes worden meegenomen in de MER rapportage, dit geldt ook voor activiteiten van Corre Energy. De activiteiten van EnergyStock met betrekking tot (waterstof)opslag leiden niet tot aardbevingen. Nobian geeft aan dat zoutcavernes plastisch zijn, wat inhoudt dat de cavernes vormbaar zijn door hoge druk en temperatuur.

Bodemdaling (zie hand-out pagina 10 voor cijfers).

Er is eerder al vastgesteld dat de opslag van aardgas en waterstof leidt tot geringe bodemdaling. Vanaf de plannen voor de bouw van de aardgasbuffer (2004) is bodemdaling onderdeel geweest van de vergunningprocedures. In de MER is destijds voorspeld dat de activiteiten leiden tot bodemdaling. In juni 2022 heeft EnergyStock een bijpraatsessie gehouden over bodemdaling. De presentaties en het verslag van de bijeenkomst staan op de [website](#). In september 2023 maakte SodM bekend dat de verwachting is dat de bodem in Zuidwending tussen 2008 en 2025 sneller daalt dan verwacht, namelijk 2,3 cm meer. Zie het [artikel](#) op RTV Noord. Na berekening is 0,1 cm hiervan toe te schrijven aan gasopslag. Kortom: gasopslag zorgt tot 2025 voor 1,5 cm bodemdaling en zoutwinning voor 9 cm. Ook volgens SodM leidt bodemdaling van deze grootte niet tot schade.

Schadeafhandeling

Als er schade is veroorzaakt door EnergyStock wordt deze betaald. EnergyStock & Nobian zijn verantwoordelijk voor schades tot ca. 30 jaar na afsluiten cavernes. Dat is geregeld in de Mijnbouwwet. EnergyStock heeft nu een eigen schadeprocedure, in verband met de complexiteit en het één loket principe wil EnergyStock toetreden tot Commissie Mijnbouwschade om het proces te vergemakkelijken. Momenteel geldt bij het IMG omgekeerde bewijslast, bij Commissie Mijnbouwschade niet. Het effect van de nieuwe compensatieregeling van Vijlbrief op de huidige schadeafhandeling is nog onbekend. EnergyStock zal uitzoeken wat dit betekent, nieuwe informatie wordt met de omgeving gedeeld. Voor de nieuwe compensatieregeling uitgewerkt door

---

¹ Een XYZ-meting heeft als doel om eventuele verplaatsingen of scheefstand van panden en objecten nauwkeurig vast te leggen. Dit om eventuele deformaties tijdens bouwwerkzaamheden te kunnen vaststellen. Kenmerkend voor een XYZ-meting is dat er, afhankelijk van de mogelijke deformaties, niet alleen verzakkingen maar ook verplaatsingen in kaart worden gebracht. Er wordt dus zowel horizontaal (XY) als verticaal (Z) gemeten.

demissionair staatssecretaris Vijlbrief zie ook: <https://nos.nl/artikel/2493029-vijlbrief-schaderegeling-groningen-milder-menselijker-en-makkelijker>

MER Rapportage

Cumulatieve effecten vanuit de omgeving zoals gascavernes, nieuwe cavernes incl. opslag en Corre Energy worden opgenomen in onderzoeken. Deze data wordt meegenomen in modellen tot 2150. Modellen worden vergeleken met buitenland (e.g. Duitsland, Denemarken en Verenigde Staten). De MER onderzoeken worden afgerond in 2024, denk aan: externe veiligheid, landschappelijke inpassing, luchtkwaliteit, flora en fauna, water, geluid, trillingen en verkeer. De MER wordt gepubliceerd. Voor het indienen van een zienswijze is er een inzegemoment. De verwachting is dat de MER Rapportage midden 2024 afgerond zal zijn, waarna er (na bezwaartermijn) medio 2025 een besluit genomen zal kunnen worden. Wie een zienswijze heeft ingediend, kan over de besluit(vorming) eventueel in beroep bij de Raad van State.

Indien gewenst, de oude MER van Zuidwending fase 1 – aardgasopslag is al eerder gepubliceerd en deze is in te zien op: <https://www.commissiemer.nl/docs/mer/p13/p1390/1390-02sn.pdf>

Verkeer

Het projectteam heeft met provincie overlegd, maar vanuit de provincie wordt een nieuwe afslag vanaf de N366 niet ondersteund. Aangezien een nieuwe afrit en een aan- en/of afvoerroute door Ommelanderswijk geen opties zijn, zal de toegangsweg tussen de huidige cavernepads komen. Vanwege de verwachte toename in transportbewegingen en de hierbij logistieke uitdagingen zullen de werkwegen (tijdelijk) verbreed worden. Dit wordt in overleg gedaan met de percee-eigenaren. De afstemming met betrekking tot verkeersmanagement zal (doorlopend) plaatsvinden met het betreffende bevoegd gezag. In 2024 zal een bijpraatsessie volgen waarin dieper ingegaan zal worden op verkeer, licht en geluid.

Landschappelijke inpassing

Bureau Arcadis werkt de landschappelijke inpassing van de nieuwe installatie voor EnergyStock uit. Zie onderstaande afbeelding en pag. 18 van de presentatie. Het landschappelijke inpassingsplan wordt meegenomen in de MER rapportage.

Voor de landschappelijke inpassing van de cavernepads worden individuele keukentafelgesprekken met direct omwonenden - met zicht op de cavernepads - gehouden. Zonnepanelen op de dijken zijn momenteel niet opgenomen in de inpassing, wat in lijn is met de wens van omwonenden.

Evaluatieboringen (Nobian)

De evaluatieboringen (ook wel proefboringen genoemd) worden in een apart vergunningetraject aangevraagd omdat de uitkomsten als input dienen voor de uiteindelijke vergunningaanvraag. Impact op het milieu voor deze boringen is beperkt en daar wordt een aanmeldnotitie voor geschreven. We verwachten voor deze boringen dat er geen MER onderzoeken benodigd zijn. De vergunningsaanvraag voor de evaluatieboringen ligt momenteel bij Nobian om binnenkort in te dienen. Verwachting start boringen is augustus 2024. De duur van de boringen zelf is 4-6 weken voor 1 boring. Civiele werkzaamheden (zoals fundering ter versteviging van de boring en aan- en afvoer van de boring) is ook 1- 2 maanden per evaluatieboring.

Het boorgat voor de evaluatieboring wordt gemaakt op de plek waar de caverne zal komen. Wanneer het boorgat niet geschikt blijkt te zijn, zal deze afgesloten worden met cement tot een bepaalde grondlaag en met een plug afgesloten. De plug kan niet losschieten aangezien deze is afgedicht met cement. Hierna wordt de grond teruggegeven aan de perceeleigenaar. Nobian kan met apparatuur in de brede omgeving kijken of een locatie geschikt is, de verwachting is dan ook dat de evaluatieboringen de aanwezigheid van zout zullen aantonen.

Nobian stemt met de aannemer af hoe het licht en geluid tot een minimum beperkt zal kunnen blijven. De boorkop komt in het zout, waarbij het boorgat gevuld is met mud (dichte vloeistof) – waardoor de werkzaamheden relatief geruisloos zouden moeten plaatsvinden. Voor bovengrondse installaties wordt een plan van aanpak gemaakt om hinder door licht en geluid tegen te gaan.

Locaties en activiteiten en bekende initiatieven

Op 14 november wordt er een informatiemarkt georganiseerd door Nobian. EnergyStock en Corre Energy zullen hierbij aanwezig zijn voor het beantwoorden van eventuele vragen met betrekking tot hun projecten. Gedurende deze informatiemarkt zal Nobian verder ingaan op wat er in het gebied staat te gebeuren en hoe dit er voor de toekomst uit komt te zien. Voor informatie over Nobian's Gebiedsproces Zuidwending wordt doorwezen naar:

<https://www.nobian.com/nl/zoutwinning/groningen/gebiedsproces-zuidwending>